

Z żalem zawiadamiamy, że 06 lutego 2023 roku zmarł w Poznaniu w wieku 93 lat

Jan KRZYMAŃSKI

Profesor doktor habilitowany

Emerytowany profesor IHAR-PIB Oddział w Poznaniu

Był prawdziwym uczonym, mądrym i dostojnym, a zarazem Człowiekiem o niespotykanej wrażliwości, otwartym na innych i obdarzonym umiejętnościami pedagogicznymi.

Twórca polskiej szkoły genetyki i hodowli roślin oleistych.

Profesor Jan Krzymański urodził się 21 maja 1929 roku w Poznaniu. W 1952 roku ukończył studia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu uzyskując tytuł magistra filozofii w zakresie chemii. Na tym samym Wydziale w 1961 roku uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych. Stopień doktora habilitowanego został nadany Profesorowi przez Radę Naukową IHAR w 1970 roku, tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1976 roku, a tytuł profesora zwyczajnego w 1982 roku.

Pracę w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Zakładzie Roślin Oleistych w Poznaniu (późniejsze nazwy Oddział Poznańsko-Gorzowski, Oddział Poznański) rozpoczął 1 marca 1952 roku, gdzie pracował do czasu przejścia na emeryturę, na stanowiskach: starszy asystent, adiunkt, docent, profesor nadzwyczajny, profesor zwyczajny, pełniąc funkcje kierownika laboratorium chemicznego, zakładu, oddziału. Jego zainteresowaniem były prace naukowe w zakresie genetyki i hodowli roślin oleistych, w szczególności rzepaku ozimego i innych roślin oleistych, jak mak, len, gorczyca biała.

Działalność naukową w Instytucie Profesor Jan Krzymański rozpoczął od rozwinięcia badań nad metodami analiz chemicznych materiałów roślinnych, szczególnie metodami analizy instrumentalnej i ich adaptacją do badań roślin oleistych. Następnie Profesor rozszerzył swój zakres zainteresowań i rozpoczął badania nad dziedziczeniem i odziedziczalnością najważniejszych cech jakościowych rzepaku, co stworzyło teoretyczne podstawy do podjęcia prac nad otrzymaniem rzepaku ozimego o ulepszonym składzie oleju i śruty. Kamieniem milowym w historii hodowli rzepaku jest odkrycie przez Profesora źródła bardzo niskiej zawartości glukozyolanów w nasionach odmiany rzepaku jarego Bronowski. Odkrycie to dało podstawę do hodowli niskoglukozyolanowych, w efekcie podwójnie ulepszonych odmian rzepaku ozimego i jarego na całym świecie. Profesor współpracował z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. W latach 1967/68 odbył wielomiesięczny staż naukowy w Canada Agriculture Research Station w Saskatoon oraz liczne zagraniczne podróże studyjne.

Profesor ciągle rozwijał nowe kierunki badawcze, skupił wokół siebie liczne grono naukowców, hodowców, specjalistów przemysłu tłuszczowego i utworzył w ten sposób zespół, którym kierował, a wyniki tych badań spowodowały, że w Polsce podobnie, jak w innych krajach, rzepak stał się ważną gospodarczo rośliną oleistą. Kierował Resortowym Zespołem Badawczym (1971-1973), badaniami

w Rządowym Programie Rzepakowym (1974-1990) i podproblemem Rośliny Oleiste (1991-2000) oraz licznymi projektami i tematami badawczymi.

Dzięki inicjatywie Profesora zostały rozwinięte nowe kierunki badań nad rzepakiem, jak badania nad heterozją, ulepszaniem jakości śruty rzepakowej poprzez obniżanie zawartości związków antyżywniowych, wytwarzanie genotypów o różnych proporcjach kwasów tłuszczowych w oleju. Profesor zawsze promował nowe tendencje w badaniach dzięki czemu w Oddziale Poznańskim rozwijały się prace z zakresu genetyki molekularnej i biotechnologii.

Obiektem zainteresowań Profesora był nie tylko rzepak ale także mak, len, gorczyca biała. Dzięki pracom badawczym i hodowlanym, którymi kierował powstały odmiany maku wysokomorfinowego, maku o śladowej zawartości morfiny oraz unikatowe odmiany niskomorfinowe odróżnialne od form wysokomorfinowych na podstawie markerów fenotypowych. Z inspiracji Profesora wyhodowano pierwszą podwójnie ulepszoną odmianę gorczycy białej.

Zakres zainteresowań Profesora był tak duży, że nie sposób wymienić wszystkie Jego zasługi dla nauki, hodowli i rolnictwa. Naukowy dorobek to ponad 280 prac naukowych i popularno-naukowych opublikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych. Działalności Profesora towarzyszyła idea wiązania badań podstawowych z praktyką hodowlaną. Profesor był współtwórcą 22 odmian rzepaku ozimego, jednej odmiany rzepaku jarego, 8 odmian maku, 2 odmian gorczycy białej. Stworzył czasopismo Rośliny Oleiste – Oil Crops, które było rocznikiem naukowym (1990-2016) promującym szeroki zakres badań nad roślinami oleistymi.

Profesor potrafił dzielić się wiedzą ze swoimi współpracownikami. Pod Jego kierunkiem zostało wykonanych kilka prac magisterskich, 9 prac doktorskich, czterech współpracowników uzyskało

habilitację, jedna osoba otrzymała tytuł profesora. Wykonał recenzje wielu prac doktorskich, habilitacyjnych i wniosków o profesurę.

Profesor Jan Krzymański był członkiem rad naukowych: IHAR (1968 - 2001); Instytutu Przemysłu Tłuszczowego (1968-1983); Instytutu Genetyki Roślin PAN (1975-1999); Instytutu Ochrony Roślin (1985-1989); Instytutu Roślin Włóknistych i Przetworów Zielarskich (1985-1989); Instytutu Chemii Bioorganicznej (1990-1992); członkiem: Komitetu Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin Wydziału V Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAN (1981-2004) i członkiem honorowym (do 2015); EUCARPII (od 1975) i Polskiego Towarzystwa Genetycznego (od 1975). Aktywnie działał w Międzynarodowej Grupie Doradczej ds. Badań nad Rzepakiem (Groupe Consultatif International de Recherche sur le Colza) jako członek zarządu (1980-1985 i 1993-2000), prezes (1985-1989), wiceprezes (1989-1993) oraz w International Group of Experts on *Papaver bracteatum* (1974-1983). Był członkiem Rady Hodowców Roślin Uprawnych przy Ministrze Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (1994-1997). Działał także w stowarzyszeniach branżowych: w Związku Twórców Odmian Roślin Uprawnych (od 1988) jako członek zarządu, prezes i wiceprezes oraz był członkiem honorowym Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju i Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych.

Profesor Jan Krzymański za swoje zasługi odznaczony został m.in. Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Kierowany przez Profesora zespół problemowy do spraw roślin oleistych uzyskał wiele nagród m.in. Państwową Nagrodę Zespołową Drugiego Stopnia (1988). Za wybitny wkład w ulepszanie rzepaku został uhonorowany medalem GCIRC - Międzynarodowej Grupy Doradczej ds. Badań nad Rzepakiem (2003) oraz Medalem im. Oczapowskiego (2005).

Profesor Jan Krzymański na emeryturę przeszedł po blisko 50 latach pracy poświęconych roślinom oleistym. Praca nad tymi roślinami była najważniejszą pasją Jego życia. Po przejściu na emeryturę w dalszym ciągu interesował się pracami Oddziału, dzielił się aktualną wiedzą naukową z zakresu roślin oleistych, dyskutował, z wielką życzliwością udzielał porad młodszym pracownikom naukowym. Jego skromna i szlachetna osoba pełna pasji dla nauki i hodowli pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Żegnając z wielkim żalem ŚP. Profesora Jana Krzymańskiego, szczerze wyrazy współczucia Rodzinie Profesora składają

Dyrektor, Rada Naukowa i Pracownicy
Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin
– Państwowego Instytutu Badawczego
Pracownicy Oddziału w Poznaniu

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w Poznaniu 14 lutego 2023 roku o godz.10:00 w Kościele parafialnym pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika, Osiedle Bolesława Śmiałego 122.
Ceremonia pogrzebowa o godz. 11:50 w Poznaniu na Cmentarzu Junikowskim.